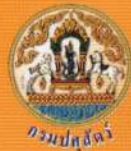

เจ้าจุด...อาสา

คล้ายปัญหา

โรคพิษสุนัขบ้า

กรมปศุสัตว์
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เจ้าจุด...อาสา คลายปัญหาโรคพิษสุนัขบ้า

ISBN: 978-616-358-608-7

ลิขสิทธิ์ สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์
กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

จัดพิมพ์โดย สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์
กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี
กรุงเทพฯ 10400
โทร. 0 2653 4444 ต่อ 4181-2

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
145,147 ถนนเลี้ยวเมืองนนทบุรี ตำบลตลาดขวัญ
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

พิมพ์ ครั้งที่ 5 (ฉบับแก้ไขและเพิ่มเติม) พ.ศ. 2565

ผู้เรียบเรียง สัตวแพทย์หญิงปราณี พาณิชย์พงษ์
สัตวแพทย์หญิงณัฐกรณ์ ชันดีโสภณ
สัตวแพทย์หญิงอรปวีณ์ สการะเศรษฐ์
สัตวแพทย์หญิงอรพริษฐ์ ยุรัชย์

ออกแบบภาพประกอบ นางสาวนลิน แดงบุตร

เจ้าจุด...อาสา คลายปัญหาโรคพิษสุนัขบ้า

สวัสดิ์ครับ ผมชื่อ “จุด” ครับ เป็นหมาเอ๊ย!
สุนัขสีขาว มีจุดสีดำตามตัวพันธุ์ดัลเมเชียนใจครับ
ผมเป็นหมาช่างสงสัยอยากรู้อะไรเห็นครับ
และต้องรู้อย่างถูกต้องชะด้วยสิครับ ปกติผมก็อยู่
แต่ในบ้านละครับไม่ชอบออกไปยุ่งกับหมาตัวอื่นๆ
เรื่องอะไรทั้งหลายผมก็รู้มาจากเจ้าเพื่อนข้างบ้าน
หรือเจ้านายในบ้านนั่นแหละครับ แต่ ! ..ผมมีอยู่
เรื่องหนึ่งที่ผมไม่ค่อยจะรู้มากเท่าไรหรอก ก็เรื่อง

โรคพิษสุนัขบ้าไงครับ ฟังแค่ชื่อก็ไม่อยากเข้าใจเลยแหละ น่ากลัวนะครับ
ได้ยินแต่เขาพูดกันว่าโรคนี้อันตราย และร้ายแรงมาก ..ผม ! ..อยากรู้อะไร
ว่าร้ายแรงยังไง เอาละครับ จุดขอตัวไปหาข้อมูลเรื่องโรคพิษสุนัขบ้า
ให้หายสงสัยก่อนนะครับ

ไม่ใช่แค่...หน้าร้อน

ไม่ใช่แค่...หน้าร้อน	5
ไม่ใช่หมา...ก็เป็นโรคพิษสุนัขบ้าได้	6
หมาบ้า...เป็นอย่างไร?	7
ทำไม?...ต้องกลัวน้ำ	8
เป็นแล้ว...ไม่เป็นอีก?	9
ฉีดวัคซีน ห้อยเหรียญ ปลอดภัย ไม่ถูกจับ	10
ไม่ฉีด ไม่ได้	11
ฉีดวัคซีนได้...เมื่อไหร่ดี?	12
สัตว์เลี้ยงถูกกัด...ปฏิบัติอย่างไร?	13
ตบถูกกัด แต่เคยฉีดวัคซีนแล้ว ต้องฉีดอีกไหม?	14
กัดสัตว์ไว้แล้ว...ตาย...ทำไงดี!	15
เลี้ยงปล่อยสัตว์ มีความผิดไหม	16
อย่า! ...เอาไปปล่อยวัด	17
คุณกำเนิด...ดีกว่า	18
เชื่อผิด ผิด...อาจเสียชีวิต ด้วยโรคพิษสุนัขบ้า	19
วัคซีนโรคพิษสุนัขบ้าสำหรับคนก็มีนะ	20
ถูกกัดจนได้...ทำไงดี?	21
วัคซีนรุ่นใหม่...ไม่ต้องฉีดรอบสะดือ	22
แผลแบบไหน...ต้องใช้ภูมิโกลบูลิน?	23
ยึดคาถา 5 ย หลีกเสี่ยงการถูกกัด?	24
ลูกใครกว่า...อย่าเพิ่งอุม!	25
เมตตาสัตว์...อาจถึงตาย!	26
ดูเหมือนหมา...หรือเปล่า?	27
นาน...เท่าไร?	28
ทำไมถึงช้า...ทำไมถึงเร็ว?	29
ทำอย่างไร...ปลอดภัยจากโรคพิษสุนัขบ้า?	30
สงสัยเรื่องโรคพิษสุนัขบ้า...ปรึกษาใครดี?	31

โรคพิษสุนัขบ้าเกิดจากเชื้อแบปโตไวรัส ไม่ใช่เพราะความเครียด เนื่องจากอากาศร้อน แต่ติดต่อโดยการได้รับเชื้อที่อยู่ในน้ำลาย สัตว์ป่วยจากการถูกกัด ข่วน เลียผิวหนังที่มีแผล หรือน้ำลาย กระเด็นเข้าตา ปาก โรคนี้จึงเกิดได้ตลอดทั้งปี ไม่ใช่เฉพาะหน้าร้อน สัตว์และคนที่ได้รับเชื้อและแสดงอาการของโรคพิษสุนัขบ้าแล้วจะตายทุกราย

ทำไม?...ต้องกลัวน้ำ

เจ้าจุดชอบน้ำ
กินน้ำ กินอาหารได้
ผ่านการทดสอบ

ไอคร스트ผ่าน

อาการกลัวน้ำพบในคนและสัตว์ที่ป่วยด้วยโรคพิษสุนัขบ้า
เท่านั้น เนื่องจากเกิดการอักเสบของกล้ามเนื้อเกี่ยวกับการเคี้ยว
และกลืน ทำให้กลืนน้ำและอาหารลำบาก เมื่อตื่นน้ำ จะสำลักออก
ทางปากทางจมูก เวลาพยายามตื่นน้ำจะเจ็บปวดมากเนื่องจาก
กล้ามเนื้อในลำคอกระตุกเกร็ง มีอาการน้ำลายไหล เนื่องจากกลืน
น้ำลายไม่ได้ ผู้ป่วยบางรายเกิดการอักเสบของกล่องเสียง ทำให้
เสียงร้องไห้หวนคล้ายเสียงเห่าหอนของสุนัข

เป็นแล้ว...ไม่เป็นอีก?

น้องเป็นโรคอีสุกอีใสระยะ
เป็นแล้วจะไม่เป็นอีกตลอดชีวิต
..สบายใจได้ลูกคะ..

หมอคะ
หนูจะหายไหม

อ้อ..ไม่เหมือนกับ
โรคพิษสุนัขบ้าสินะ
ถ้าติดเชื้อแล้วไม่มีวันหาย
เสียชีวิตทุกราย

โรคพิษสุนัขบ้าแตกต่างจากโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสอื่นที่
ที่พบทั่วไป ที่เมื่อหายแล้วจะมีภูมิคุ้มโรคนั้นตลอดชีวิต แต่เมื่อ
เป็นโรคพิษสุนัขบ้าแล้วจะไม่มีโอกาสเป็นโรคนี้อีก ไม่ใช่เพราะ
มีภูมิคุ้มกันโรคแต่เนื่องจากคนหรือสัตว์ที่ป่วยด้วยโรคพิษสุนัขบ้า
และแสดงอาการของโรคแล้วจะตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้าทุกราย
ไม่สามารถรักษาให้หายได้

ฉีดวัคซีน ห้อยเหรียญ ปลอดภัย ไม่ถูกจับ

พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 กำหนดให้ สุนัขทุกตัวต้องได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ครั้งแรกที่อายุ 2-4 เดือน และฉีดซ้ำเป็นประจำทุกปี หรือ ตามที่สัตวแพทย์กำหนด ผู้ใดฝ่าฝืนไม่นำสัตว์ไปรับการฉีด วัคซีนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 200 บาท และต้องห้อย เหรียญแสดงการฉีดวัคซีนซึ่งจะมีสีต่างกันในแต่ละปี สุนัข ที่พบในที่สาธารณะ และไม่มีเครื่องหมายแสดงการฉีดวัคซีน หรือมีเครื่องหมายปลอมจะถือว่าเป็นสุนัขจรจัด

นอกจากนี้ ผู้ใดมีเครื่องหมายแสดงว่าฉีดวัคซีนปลอม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้ใดขังขวางหรือไม่อำนวยความสะดวก ในการจับสุนัขไม่มีเจ้าของในที่สาธารณะ หรือทำลายสุนัขที่เป็นโรคนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือนหรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ไม่ฉีด ไม่ได้

สุนัขที่เลี้ยงอยู่แต่ภายในบ้านอาจได้รับเชื้อโรคพิษสุนัขบ้า จากสุนัขที่อยู่นอกบ้านได้ เนื่องจากการต่อสู้แย่งอาหาร แย่งตัวเมีย ในช่วงฤดูผสมพันธุ์ สุนัขเป็นสัตว์ที่ช่างสงสัย เมื่อเวลาที่สุนัขอื่น เดินผ่านริ้ว อาจยื่นจมูกหรือปากออกไป เพื่อสำรวจด้วยความ ออยากรู้อยากเห็น หรือแสดงความเป็นเจ้าถิ่น จึงอาจถูกกัด และได้รับเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าจากสุนัขจรจัดเหล่านั้นได้ ดังนั้น สุนัขทุกตัวจึงต้องได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

ฉีดวัคซีนได้...เมื่อไหร่ดี ?

สุนัขทุกตัวต้องได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าครั้งแรก เมื่ออายุ 2 เดือนขึ้นไป แต่ไม่เกิน 4 เดือน และไปรับการฉีดวัคซีนกระตุ้นซ้ำเข็ม 2 อีกครั้งหลังจากฉีดเข็มแรกไป 1 เดือน จากนั้นให้พาไปฉีดวัคซีนเป็นประจำทุกปีตามที่สัตวแพทย์กำหนดในใบรับรองการฉีดวัคซีน หากสุนัขได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้ามาแล้ว การจำหน่ายหรือยกให้ผู้อื่น ต้องมอบใบรับรองการฉีดวัคซีนและเหรียญแสดงการฉีดวัคซีนให้ผู้รับไปด้วย

สัตว์เลี้ยงถูกกัด...ปฏิบัติอย่างไร ?

เมื่อสัตว์ถูกสัตว์อื่นที่สงสัยว่าจะเป็นโรคพิษสุนัขบ้ากัดเจ้าของสัตว์นั้นต้องแจ้งสัตวแพทย์ของกรมปศุสัตว์หรือสัตวแพทย์เทศบาลภายใน 24 ชั่วโมง แล้วพาสัตว์เลี้ยงไปพบสัตวแพทย์เพื่อรับการฉีดวัคซีนโดยเร็วที่สุด และต้องกักสัตว์นั้นเพื่อเฝ้าดูอาการ 6 เดือน และห้ามจำหน่ายหรือยกให้ผู้อื่น ถ้าสัตว์แสดงอาการของโรคพิษสุนัขบ้าหรือสัตว์หายไปให้แจ้งสัตวแพทย์ภายใน 24 ชั่วโมง

ตูบถูกกัด แต่เคยฉีดวัคซีนแล้ว ต้องฉีดอีกไหม ?

หากสุนัขหรือสัตว์เลี้ยงถูกกัด โดยเฉพาะจากสุนัขที่ไม่ทราบประวัติการฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้า ถึงแม้ว่าจะเคยฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าอยู่เป็นประจำอยู่แล้ว ก็ต้องรีบพาไปพบสัตวแพทย์เพื่อล้างแผลและฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้ากระตุ้นซ้ำ โดยเร็วที่สุดอีกครั้งหลังสัมผัสเชื้อ พร้อมกักบริเวณและเฝ้าระวังสังเกตอาการอย่างใกล้ชิด

กักสัตว์ไว้แล้ว...ตาย...ทำไงดี!

เมื่อถูกสุนัขหรือสัตว์เลี้ยงกัดควรกักสัตว์นั้นไว้ดูอาการอย่างน้อย 15 วันและเฝ้าระวังต่ออีก 6 เดือน เพื่อสังเกตว่าสัตว์นั้นเป็นโรคพิษสุนัขบ้าหรือไม่ หากสัตว์ที่กักไว้ตายให้นำซากหรือตัดหัวสัตว์ใส่ถุงพลาสติกซ้อนหลายๆ ชั้น และต้องใส่ถุงมือหลายๆ ชั้น ก่อนดำเนินการทุกครั้งด้วย มีดปากถุงให้แน่น ใช้น้ำแข็ง แล้วส่งตรวจที่ห้องปฏิบัติการตรวจวินิจฉัยโรคพิษสุนัขบ้า ภายใน 24 ชั่วโมง พร้อมแนบประวัติของสัตว์ที่กัด และผู้ที่ถูกกัดไปด้วย หรือประสานสำนักงานปศุสัตว์ในพื้นที่เพื่อร่วมดำเนินการ

เลี้ยงปล่อยสัตว์ มีความผิดไหม?

ต้นที่บ้านนี้ดุกล่าหมาไว้
ไม่ให้ออกมากัดชาวบ้าน
ไม่จับโดนรับโทษแน่

เจ้าของสุนัขที่ปล่อยสุนัขออกไปกัดคนนอกบ้าน หรือไม่ได้ผูกล่ามไว้เมื่อมีคนมาเรียกบอกกล่าวก่อนเข้าบ้าน มีโทษดังนี้

1. ทางแพ่ง คือ ต้องชดใช้ค่าเสียหาย เช่น ค่ารักษาพยาบาล บาดแผล ค่าวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้า ค่าซีรัมป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ค่าวัคซีนป้องกันบาดทะยัก เป็นต้น ถ้าผู้ถูกกัดเสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า อาจต้องเสียค่าปลงศพ รวมไปถึงค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรให้แก่ฝ่ายที่เสียหาย

2. ทางอาญา โทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน ปรับไม่เกิน 1,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ดังนั้น ทางที่ดีควรเลี้ยงสัตว์ไว้ในพื้นที่ที่มีรั้วรอบขอบชิดชัดเจน และใส่สายจูงทุกครั้งก่อนพาออกมาเดินเล่นนอกบริเวณรั้วบ้าน เพื่อความปลอดภัยต่อทั้งคนและสัตว์อื่น

อย่า! ...เอาไปปล่อยวัด

อย่าเอาหมาไปปล่อยสิคะ

ต่อไปน้องจะกลายเป็น
หมาจรจัดเสี่ยงเป็นโรคพิษสุนัขบ้า
นำสงสารน้องนะครับ

การนำสุนัขไปปล่อยตามวัดหรือสถานที่สาธารณะ นอกจากจะเป็นการสร้างปัญหาแก่สังคมแล้วยังจะก่อให้เกิดการแพร่กระจายของโรคพิษสุนัขบ้าอีกด้วย เนื่องจากสุนัขเหล่านั้นไม่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า เมื่อต้องต่อสู้แย่งชิงอาหาร หรือแย่งตัวเมียเพื่อผสมพันธุ์ อาจทำให้เกิดการแพร่ระบาดของโรค และอาจไปกัดผู้คนที่เดินผ่านไปมา ทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นโรคพิษสุนัขบ้าได้

คุมกำเนิด...ดีกว่า

การควบคุมจำนวนสุนัขไม่ให้มีมากเกินไป โดยวิธีการทำหมัน นอกจากจะช่วยลดจำนวนสัตว์พาหะนำโรคพิษสุนัขบ้า และลดอัตราการแพร่ระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าจากการต่อสู้แย่งตัวเมียในฤดูผสมพันธุ์แล้ว ยังช่วยลดความเสี่ยงของการเกิดโรคทางระบบสืบพันธุ์ เช่น โรคต่อมลูกหมากโตและมะเร็งอัณฑะในสุนัขเพศผู้ หรือภาวะมดลูกอักเสบและมะเร็งเต้านมในสุนัขเพศเมียด้วย

เชื่อผิด ผิด...อาจเสียชีวิต ด้วยโรคพิษสุนัขบ้า

ความเชื่อผิดๆ เกี่ยวกับการรักษาโรคพิษสุนัขบ้า นั้นอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้สัมผัสโรคได้ โดยเฉพาะการปฏิบัติต่อบาดแผลโดยไม่ถูกวิธี เช่น การใช้รองเท้านำมาเช็ดแผลเพราะนอกจากจะทำให้แผลซ้ำแล้ว เชื้อโรคที่ติดอยู่ที่รองเท้าอาจเข้าไปในแผลได้ โรคพิษสุนัขบ้าเกิดจากเชื้อไวรัส ดังนั้น การใส่สิ่งต่างๆ ลงไปในแผลไม่ว่าจะเป็นเกลือ ยานูน หรือยี่ผึ้ง นอกจากจะไม่ช่วยในการฆ่าเชื้อแล้วยังทำให้แผลอักเสบมากขึ้น หรือการรดน้ำมนต์ก็ไม่สามารถรักษาโรคให้หายได้ ปัจจุบันการล้างแผล ใส่ยาฉีดวัคซีนและอิมมูโนโกลบูลินตามที่แพทย์แนะนำเป็นวิธีที่ดีที่สุด ที่จะสามารถป้องกันไม่ให้เป็นโรคพิษสุนัขบ้าได้

วัคซีนโรคพิษสุนัขบ้าสำหรับคนก็มีนะ

การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในคน สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การฉีดวัคซีนก่อนสัมผัสโรค (Pre-exposure Prophylaxis) เป็นการฉีดวัคซีนก่อนที่จะถูกสัตว์กัด/ข่วน เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องคลุกคลีหรือปฏิบัติงานกับสัตว์ เช่น สัตวแพทย์ ผู้ช่วยสัตวแพทย์ อาสาสมัครปศุสัตว์ เจ้าหน้าที่ที่ต้องจับบังคับสัตว์ โดยจะทำการฉีด 2 ครั้ง ในวันที่ 0 และ 7
2. การฉีดวัคซีนหลังสัมผัสโรค (Post-exposure Prophylaxis) เป็นการฉีดวัคซีนหลังถูกสัตว์กัด/ข่วน เหมาะสำหรับผู้บุคคลทั่วไปทุกเพศ ทุกวัย ควรเข้ารับการฉีดวัคซีน **ทันที!** หลังถูกสัตว์กัด/ข่วน เพื่อการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าที่ดีที่สุด

ถูกกัดจนได้...ทำไงดี?

เมื่อถูกสุนัขหรือสัตว์ที่สงสัยว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้ากัด ต้องรีบล้างแผลด้วยน้ำสะอาดกับสบู่หลายๆ ครั้ง อย่างน้อย 10 นาที เพื่อล้างเชื้อโรคออกไปจากแผล ใส่ยาใส่แผล เช่น เบตาดีนหรือทิงเจอร์ไอโอดีน และห้ามปิดแผลโดยเด็ดขาด แล้วรีบไปพบแพทย์ทันทีและควรกักสัตว์ไว้ดูอาการอย่างน้อย 15 วัน หากสัตว์นั้นตายให้นำซากส่งห้องปฏิบัติการตรวจวินิจฉัยโรคพิษสุนัขบ้า แต่ถ้าสัตว์หนีหายไป ให้ถือว่าสัตว์นั้นเป็นโรคพิษสุนัขบ้าและต้องฉีดวัคซีนจนครบตามที่แพทย์กำหนด

วัคซีนรุ่นใหม่...ไม่ต้องฉีดรอบสะดือ

ถ้าถูกหมากัด
ไม่ต้องฉีดวัคซีนตั้ง 14 เข็ม
หรือ 21 เข็มแล้วนะคุณน้อง

ใช่เลย! ปัจจุบันฉีดแค่
4-5 เข็มก็พอค่ะ

วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าหลังสัมผัสโรค (Post-exposure Prophylaxis) ที่ใช้ฉีดคนในปัจจุบัน เป็นวัคซีนที่ประสิทธิภาพดี ความปลอดภัย ให้ภูมิคุ้มกันโรคสูง สามารถฉีดในคนได้ ทุกเพศทุกวัย สามารถฉีดได้ 2 วิธี คือ

- 1) เข็มใต้ผิวหนัง ฉีดเพียง 4 ครั้ง ในวันที่ 0, 3, 7 และ 28
- 2) เข็มกล้ามเนื้อ ฉีดเพียง 5 ครั้ง ในวันที่ 0, 3, 7, 14

และ 30

หมายเหตุ วันที่ 0 หมายถึง วันที่แรกที่ได้รับวัคซีน
วันที่ 3, 7, 14 และ 30 หมายถึง วันที่ 3, 7, 14 และ 30
นับจากวันที่แรกที่ได้รับวัคซีน

แผลแบบไหน...ต้องใช้อิมมูโนโกลบูลิน ?

ผมถูกกัดเป็นแผล
มีรูลึก มีเลือดออก
นอกจากฉีดวัคซีนแล้ว
ยังต้องฉีดภูมิคุ้มกันสำเร็จ
ด้วยนะคะ

ใช่! ต้องฉีดทันที
หลังถูกกัดด้วยนะ
ถึงจะได้ผล

อ้อ..!?
แล้วภูมิคุ้มกันสำเร็จ
คืออะไรล่ะ?

อิมมูโนโกลบูลิน หรือภูมิคุ้มกันสำเร็จ เป็นการฉีดภูมิคุ้มกัน
ต่อเชื้อพิษสุนัขบ้า โดยจะทำการฉีดรอบๆ บาดแผล ในวันแรก
ที่ถูกสัตว์กัด/ข่วน เพื่อลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคพิษสุนัขบ้า
จากนั้นจะฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าต่อไป แพทย์จะพิจารณา
ใช้ภูมิคุ้มกันสำเร็จแก่ผู้ที่ถูกสัตว์กัด/ข่วน เป็นแผลลึกมีเลือดออก
โดยจะทำการฉีดบริเวณรอบๆ ปากแผลเพียง 1 ครั้ง

ยี่ดคาถา 5 ย หลีกเลี่ยงการถูกกัด ?

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข แนะนำวิธีในการป้องกันตัวเองให้ห่างไกลจากโรคพิษสุนัขบ้า โดยให้ยี่ดหลัก 5 ย คาถาป้องกันการถูกสุนัขกัด คือ

1. **อย่าแหง** หรือยี่ดยสุนัขให้ไม่โน
2. **อย่าชุง** กับสุนัขที่ไม่รู้จักหรือไม่มีเจ้าของเพราะสุนัขตัวดังกล่าวอาจดุร้าย หรือติดเชื่อโรคพิษสุนัขบ้าอยู่
3. **อย่าเหยียบ** ระวังอย่าไปเหยียบหาง นิ้ว ตัว ขางของสุนัข หรือทำให้สุนัขตกใจ
4. **อย่าเหยียบ** จานข้าวหรือยี่ยอาหารขณะสุนัขกำลังกิน
5. **อย่าแยก** สุนัขที่กำลังกัดกันด้วยมือเปล่า เพราะเราอาจจะถูกสุนัขกัดหรือป่วนเอาได้

ลูกใครกว่า...อย่าเพิ่งอ้อม !

การนำสัตว์ไปปล่อยในที่สาธารณะ อาจเป็นการแพร่โรคพิษสุนัขบ้าเนื่องจากลูกสุนัขอาจได้รับเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าจากแม่สุนัขโดยการคาบหรือเลียลูก หรือรับเชื้อจากสุนัขจรจัดอื่น ๆ ได้ง่าย เนื่องจากลูกสุนัขมีภูมิคุ้มกันโรคต่ำ หากต้องการนำลูกสุนัขเหล่านี้มาเลี้ยงควรศึกษาข้อมูลการระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่ที่สุนัขตัวนั้นอยู่ก่อน หลีกเลี่ยงการสัมผัสสุนัขลาย และระวังอย่าให้ถูกกัด กักสัตว์ดูอาการโดยแยกออกจากสัตว์ตัวอื่น ๆ ในบ้านก่อนอย่างน้อย 14 วัน จากนั้นพาไปฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้าตามที่สัตวแพทย์กำหนด และควรสังเกตดูอาการสุนัขนั้นต่อเนื่องอีกอย่างน้อย 1 เดือน

เมตตาสัตว์...อาจถึงตาย!

การช่วยเหลือสัตว์จรจัด สัตว์ป่วย หรือสัตว์ที่ได้รับบาดเจ็บโดยไม่ถูกวิธี อาจทำให้ได้รับเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าจากสัตว์ได้ เพราะสัตว์เหล่านี้มักไม่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า เมื่อสัตว์เหล่านี้เป็นโรคพิษสุนัขบ้าเริ่มมีอาการทางประสาท อาจเดินเปะปะไปถูกรถชน หรือตกน้ำ การเข้าไปช่วยเหลือโดยการเข้าไปอุ้มโดยไม่ระวัง สัตว์อาจจะเจ็บหรือตกใจ และกัดเอาได้ ดังนั้น การช่วยเหลือสัตว์ ควรทำด้วยความระมัดระวังอย่าให้สัตว์กัด หรือล้มล้มล้มล้มลายสัตว์

ดูเหมือนหมา...หรือเปล่า?

ผู้ที่ป่วยด้วยโรคพิษสุนัขบ้า เริ่มแรกจะมีอาการไม่สบาย อ่อนเพลีย เบื่ออาหาร เจ็บคอ อาจมีอาการคลื่นไส้ ปวดท้อง อาการที่พบบ่อย คือ อาการคัน เสียว หรือชาบริเวณที่ถูกกัด แม้ว่าบาดแผลอาจจะหายไปแล้ว บางรายจะคันมาก เกาจนเป็นบาดแผล ผู้ป่วยจะมีอาการกลัวน้ำ กลัวลม ความรู้สึกไวกว่าปกติ ต่อมาจะมีอาการคลุ้มคลั่ง ดุร้าย โวยวาย ไม่รู้สึกลัวเป็นปกติ ผู้ป่วยบางรายจะอาละวาด เดินหรือวิ่งเพ่นพ่าน จนต้องจับมัดไว้กับเตียง ในระยะสุดท้ายจะเริ่มมีอาการอัมพาต แขน ขา อ่อนแรง ระบบหายใจล้มเหลวและตายในที่สุด

นาน...เท่าไร?

คุณๆนั้นสิ..
ถูกกัดแล้วยังใจเย็นอยู่ได้
หน้าตาดูจะออกอาการ
นิดๆแล้วนะ

ผมโดนหมากัด
ยังไม่ได้อัดวัคซีน
เลยครับ

ส่วนผมให้หมอดตรวจ
และฉีดวัคซีนแล้วครับ

คุณก็รีบไปหาหมอ
เร็วๆเถอะครับ ถ้าเป็น
หมาบ้าละก็แย่เลย

ระยะฟักตัวของโรคพิษสุนัขบ้าหรือระยะเวลาหลังจากได้รับเชื้อจนแสดงอาการของโรคนั้น อาจจะเร็วเพียง 4 วัน หรืออาจจะนานเกิน 1 ปี (เฉลี่ยประมาณ 3-1๐ สัปดาห์) ขึ้นอยู่กับลักษณะบาดแผลและบริเวณที่ถูกกัด ถ้าถูกกัดบริเวณใกล้สมองและบาดแผลฉกรรจ์ จะแสดงอาการของโรคได้เร็ว แต่ถ้าถูกกัดบริเวณขา จะแสดงอาการของโรคช้ากว่า

ทำไมถึงช้า...ทำไมถึงเร็ว?

โดนกัดที่มือจะตาย

แต่ก็ต้องรีบ
ไปหาหมอเลยนะตาจ๋า

อ้อ..ยังห่างสมองเยอะ
เบาใจได้หน่อยนะตา

รับค่าง...ผลด้วยนะครับ
คดปริมาณเชื้อที่เข้าสู่บาดแผล

เมื่อเชื้อไวรัสโรคพิษสุนัขบ้าเข้าสู่ร่างกาย จะเพิ่มจำนวนในกล้ามเนื้อบริเวณนั้นจากนั้นเชื้อจะเข้าสู่ปลายประสาทเดินทางตามเส้นประสาทไปยังสมองในอัตราความเร็วชั่วโมงละ 3 มิลลิเมตรจนถึงสมองเพิ่มจำนวนในสมองและไขสันหลังจำนวนมาก ทำให้สมองและไขสันหลังทำงานผิดปกติ และแสดงอาการของโรค ถ้าถูกกัดบริเวณหน้า หรือใกล้สมอง เชื้อเดินทางถึงสมองได้เร็วจึงแสดงอาการได้เร็วกว่าการถูกกัดที่บริเวณอื่น

ทำอย่างไร... ปลอดภัยจากโรคพิษสุนัขบ้า ?

นอกจากการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้สุนัข และสัตว์เลี้ยงแล้ว การควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าให้ได้ผลจะต้องควบคุมจำนวนสุนัขไม่ให้มีจำนวนมากเกินไป โดยเฉพาะสุนัขจรจัด และไม่ควรปล่อยให้สุนัขออกมานอกบ้านเพราะอาจได้รับเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าจากสุนัขจรจัดได้

**ร่วมนมือทำจัดภัย
ร่วมนใจป้องกัน
โรคพิษสุนัขบ้า: สุกุมันธุ์
ให้เล่ากันเป็นตำนาน**

สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์
กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
โทร. 0 2653 4444 ต่อ 4181-2 www.dld.go.th

ISBN: 978-616-358-608-7

